

„Svetlo sviety v tme, ale tma Ho nepohltila“(J 1,5)

Svetlo Pravoslávia

SPOLOČENSKO -DUCHOVNÝ OBČASNÍK

pre stredné Slovensko

číslo 14

Drahí bratia a sestry v Christu,

práve držíte v tomto roku druhé a celkovo štrnásť číslo, dúfam že vášho obľúbeného časopisu, Svetlo Pravoslávia. Priznám sa, mne ku srdcu veľmi prirástlo a veľa času rozmýšľam nad tým, čo v ňom uverejním.

Je čas Veľkého Pôstu, v ktorom by sa mal každý kresťan viac duchovne zdokonaľovať, rozmýšľať nad sebou, kajaa sa a modliť. Celým pôstom nás sprevádza krásna modlitba od svätého Efréma Sýrskeho, ktorá znie nasledovne:

Pane a Vládca môjho života, chráň ma pred duchom prázdnoty, ustarostenosti, túžby po nadriadenosti a prázdnych reči.

Daruj mi tvojmu-(ej) služobníkovi – (služobníčke) ducha čistoty, pokory, trpezlivosti a lásky.

Pane a Kráľ môj, daj, aby som videl-(a) všetky svoje hriechy (nedostatky) a nesúdil-(a) svojho-(ich) brata (sestru, bratov a sestry), lebo Ty si požehnaný na veky vekov. Amen.

Drahí čitatelia, držíme sa tejto modlitby nielen počas pôstu, ale po celý svoj celučičký život. Modlime sa za seba aj za svojich blízkych. Nezabúdajme na to, že byť pravoslávny je veľký záväzok voči Bohu, ľuďom i voči sebe. Tiež nezabúdajme na to, že Pravoslávie je nielen pravá viera, nielen zachovávanie Tradície, ale je to trvalé získavanie milosti Svätého Ducha, čínorodá láska, ktorá bola v plnosti zjavená v Isusovi Christovi. Snažme sa byť takými, aby sme sa páčili Bohu, teda: čistými, pokornými, trpezlivými a láskavými.

S láskou v Christu Jana

Christos sa rodí!

Sv. Ján Zlatoušty

pokračovanie z minulého čísla

„Hľa, panna počne.“ (Iz 7,14)

To sú slová synagógy, ale zisk patrí Cirkvi.

Synagóga našla napísané texty, ale Cirkev objavila poklad, ktorý sa v týchto textoch ukrýval.

Synagóga zafarbila tkaninu, ale Cirkev sa obliekla do kráľovského odevu.

Judsko Ho zrodilo, ale svet Ho uvítal.

Synagóga Ho kojila a krmila, ale Cirkev Ho prijala a mala z Neho úžitok.

Zo synagógy vyšiel vinár, my však ochutnáme plody pravdy.

Synagóga zbierala hrozno, tajomný nápoj však pijú niekdajší modloslužobníci.

Synagóga zasiala v Judsku semeno, modloslužobníci však pokosili klasy kosami viery.

S úctou utrhli ružu, zatiaľ čo Židom zostalo trnie nevery.

Vták vyletel z hniezda, a nerozumní Židia hniezdo stále ešte strážia.

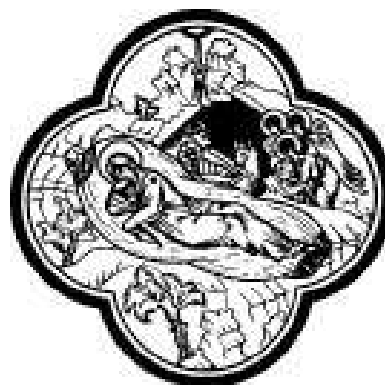
Židia sa snažia vysvetliť knihu Písma, a modloslužobníci zbierajú plodu Ducha Svätého.

„Hľa, Panna počne.“

Povedzte mi, Židia, len mi povedzte, koho Panna porodila? Prejavte, prosím vás, trochu odvahy, aspoň toľko, koľko ste jej mali, keď ste stáli pred Herodom. Vy však odvalu nemáte. A ja viem prečo: pre vaše intrigy. Herodovi ste povedali, aby Ho zničil, so mnou sa však nechcete baviť preto, aby som sa mu nepoklonil.

Koho teda Panna porodila? Len povedzte, koho?

Stvoriteľa sveta. Navzdory vášmu mlčaniu o tom príroda všade hlasito zvestuje. Panna Ho porodila takým spôsobom, akým sa Sám chcel narodiť. V prírode neexistovala možnosť takého narodenia. On však, ako Pán prírody, uskutočnil zázračný spôsob narodenia. A tým dokázal, že i napriek tomu, že

sa stal človekom, nenarodil sa ľudským spôsobom, ale spôsobom, ktorý náleží len Bohu.

Ten, kto stvoril Adama z panenskej zemi, Ten, ktorý potom z Adama učinil ženu, sa narodil z Panny, ktorá premohla prírodu tým, že prekonala zákon manželstva.

Adam teda bez ženy získal ženu. Potom teraz bez muža získala muža. A prečo sa tak stalo? Len pozri a uvidíš:

Ženy mali voči mužom starý dlh, lebo z Adama vzišla žena bez pričinenia inej ženy. Preto dnes Panna, aby mužom splatila dlh Evy, porodila bez muža, poukazujúc tak na rovnosť prirodzeností.

Adam zostal po vytrhnutí svojho rebra neporušený. Neporušenou zostala i Panna po narodení dieťaťa.

Nevšimli ste si ešte niečo?

Pán nestvoril nijaké iné telo, aby sa zjavil na zemi. Vzal na seba telo človeka, aby nenechal nikoho na pochybách, že neopovrhne hmotou, z ktorej bol stvorený Adam. Došlo tak k tajomnému zjednoteniu medzi Bohom a človekom. A diabol, ktorý si podmanil človeka, sa obrátil na útek.

Boh sa stáva človekom, ale rodí sa ako Boh. Ak by pochádzal – ako ja – zo spoločného manželstva, mnohí by Jeho narodenie považovali za podvod. Preto sa rodí z Panny, preto jej vnútro zachováva nedotknuté, preto ochraňuje jej nedotknuté panenstvo, aby sa zázračný spôsob narodenia stal podnetom k neochvejnej viere.

Tomu, kto bude pochybovať o narodení Božieho Slova bez muža, privolám ako svedka čistou pečať panenstva.

Povedzte mi teda, Židia, porodila Panna, alebo nie? Ak porodila, prečo nevyznávate nadprirodzené narodenie? Ale ak neprodila, prečo ste podviedli Heroda, keď sa chcel dozvedieť, „kde sa narodí Kristus?“ (Mat. 2,4). Poznal som snáď ja mesto či miesto narodenia? Poznal som snáď ja význam dieťaťa, ktoré prišlo na svet? Či Izaiáš a ďalší vaši proroci o tom nehovorili? A vy,

nevďační nepriatelia, neobjasnili ste sami pravdu? Vy, sadukaji a farizeji, prísni strážcovia zákona, neboli ste to snáď vy, ktorí nás učili o Christovi? Či ste nevysvetľovali Písmo? Či sme my poznali váš jazyk? A keď Panna porodila, neboli ste to vy, ktorí ste prezradili pred Herodom svedectvá proroka Micheiáša: „A ty, Betlehem, zem Judská, nie si najmenšia medzi kniežatami Judskými; pretože z teba vzíde vojvoda, ktorý bude pásť môj ľud izraelský“? Veľmi dobre prorok povedal „z teba“. Od vás vzišiel a predstavil sa celému svetu.

Predstavil sa ako človek, aby viedol všetok ľud. Predstavil sa ako Boh, aby zachránil celý svet.

Ale čo vy? Sami uvážte, akí užitoční sú nepriatelia a akí ľudomilní sú žalobcovia! Proti svojej vôli ste ukázali, že Ten, ktorý sa narodil v Betleheme, je Boh. Proti svojej vôli ste Ho zvestovali. V snahe ukryť ste Ho odhalili. V túžbe uškodiť Mu ste vykonali pre Neho dobrú službu.

Akí ste len nevzdelaní učiteľia. Sami hladujete, a pritom chcete nakrmiť druhých? Sami ste smädní, a chcete napojiť druhých? Sami ste chudobní, a chcete obohatiť druhých?

(pokračovanie nabudúce)

Modlitba proti urieknutiu, závidi, neprajnosti a záškodníctvu:

„Ó svätý, spravodlivý Boží mučeník Cyprián, rýchly pomocník a prosebník všetkých, ktorí sa k tebe obracajú. Prijmi pochvalu od nás nehodných, vypros nám u Hospodina Boha v chorobe posilnenie, v bolestiach zocelenie, v žiali útechu a všetkým všetko potrebné v živote. Vynes k Pánovi tvoju hlbokú modlitbu, nech nás ochráni od hriešnych pádov, naučí nás úprimnému pokániu, zbaví nás diabolského besnenia a všetkých činov nečistých duchov. Bud' nám silným odevom proti všetkým vedomým i nevedomým nepriateľom a zbav nás od neprajníkov. V pokušení daj nám trpezlivosť a v čase nášho čudesného konca záštitu od sťažovateľov na vzdušných mýtniciach. Nech tebou vedení dosihneme horný Jeruzalem a budeme dôstojní v nebeskom Kráľovstve so všetkými svätými sláviť a ospevovať sväté meno Otca i Syna, i Svätého Ducha na veky vekov. Amen.“

Ako sa máme správať v pravoslávnom chráme?

Možno ste si tú otázku položili, keď ste objavili vo svojom okolí pravoslávny Boží chrám a odhodlali ste sa do neho vstúpiť. Niečo ste sa rýchlo naučili od ostatných účastníkov pravoslávnych bohoslužieb, ale sú situácie, v ktorých si nie ste úplne istí. Niekoľko úprimne mienených rád, ktoré sú vám tu poskytnuté, pomôže možno nielen vám, začínajúcim pravoslávny, ale i starším a skúseným účastníkom bohoslužieb.

Pravoslávny kresťan sa v Božom chráme cíti prirodzene a slobodne. Stojí ako Božie dieťa pred Hospodinovou tvárou, k Bohu sa obracia myšlienkami, slovom, spevom, ale i postojom gesta a pohybmi. V chráme nie sme sa sami a preto musíme rešpektovať i ostatných účastníkov spoločných

modlitieb, aby sme nerušili a neboli v modlitbe rušení. V cirkevnom spoločenstve tvoríme jeden organizmus, „jedno Telo“, jeden Boží ľud.

Ak vstúpime do chrámu...

Ak vkročíme do svätého priestoru chrámu, (prípadne do miestnosti, kde sa koná bohoslužba), ocitneme sa vo svätom čase Cirkvi. Osloví nás minulosť, pretože všetko, čo tu počujeme, je dávne, stále platné Zjavenie, ktoré Boh povedal svojej Cirkvi. Je tu i budúcnosť, pretože Cirkev nám zvestuje Božie Kráľovstvo. Je tu i prítomnosť s večnosťou, pretože práve nám sa prihovára Boh a Cirkev koná Jeho dielo. Preto, keď vstupuješ do Božieho chrámu, uvedom si, že predstupuješ pred neviditeľného, avšak prítomného Boha.

Prvé, čo pravoslávny kresťan učiní, je znamenie svätého kríža. Potom sa ukloní

smerom k oltáru. Nehanbi sa pokročiť dopredu. Božia bázeň znamená pokoru pred Bohom, a nie opatrnosť a hanblivosť. Pristúp k tým, ktorí ťa v chráme radostne vítajú. Sú to svätí, ktorých ikony tu vidíš pred sebou a okolo seba. Vedú ťa k Pánovi Isusovi a Jeho Presvätej Matke Bohorodičke. Preto pristúp k ich ikonám, ktoré sú vyložené uprostred

chrámového priestoru a pred ikonostasom (stena s ikonami, ktorá oddeľuje chrámový priestor lode od oltára), i na ňom.

V pravoslávnych chrámoch býva zvykom, že muži spravidla stoja na pravej a ženy na ľavej strane, ale nie je to nutné pravidlo. Deti, pokiaľ sú už samostatné, by mali stáť vpredu. Nesvedčí o pochopení zmyslu bohoslužby, keď väčšina veriacich sa uchyluje do zadnej časti chrámu a predná časť zostáva voľná.

Ikony

Kto príde do pravoslávneho svätostánku po prvýkrát, iste si všimne, že pravoslávni veriaci uctievať ikony pobožkaním, pričom na seba kladú znak kríža. Pobožkaním sa úplne zblížujeme s tým, kto je na ikone zobrazený. Aj tento spôsob má svoje pravidlá. Zvyčajne, ak je nás pred ikonou viac, pristupujeme k nej jedným smerom, aby sme si vzájomne neprekážali. Pri uctení ikony Pána Isusa bozkávame Spasiteľove nohy. Ak ide o zobrazenie do pol tela, bozkávame Christovu žehnajúcu ruku. Pri uctievaní Presvätej Bohorodičky a ak sa skláňame k ikonám svätcov, bozkávame im ruku. Na ikone Spasiteľovej hlavy bozkávame Jeho vlasy. To tiež platí pri hlave svätého Jána Krstiteľa. Po celú dobu trvania bohoslužby je nepatričné ísť pred oltár a bozkávať ikony na ikonostase. To sa môže diať len pred bohoslužbou, aby sme nerušili slúžiace duchovenstvo a ostatný ľud. Pri ikonách sú umiestnené sviece. Na nich staviame zapálené sviečky so spomienkou na živých i zosnulých, ktorých zahrňujeme do svojich modlitieb.

Kedy stáť, kedy sedieť...

V niektorých našich chrámoch sú lavice, alebo stoličky. Ale v chrámoch s dávnou tradíciou nájdeme len pri stenách bočné sedadlá. V pravoslávnom chráme sa stojí, ale starší alebo chorí ľudia si môžu sadnúť, no i tí sa v určitých dôležitých okamihoch bohoslužby musia postaviť. Zapamätajme si všeobecné pravidlo, že sa musíme postaviť vtedy, keď kňaz žehná svätým kalichom, krížom, alebo rukou a keď kňaz kadí chrám a veriacich. Tiež pri čítaní Evanjelia a keď sa podáva sväté Prijímanie.

Kázne

Drahí bratia a sestry v Christu,
pravoslávny postoj k Poslednému súdu a peklu je jasne vyjadrený v evanjeliovom čítaní na Božskej liturgii v nasledujúcich nedeliach krátko pred Veľkým pôstom. Spomeňme si, pred dvoma týždňami teda prvú nedeľu sa čítalo podobenstvo o mýtnikovi a farizejovi a minulú teda druhú nedeľu sme vo Zvolene počuli podobenstvo o márnotratom synovi. Sú to príbehy, ktoré poukazujú na nesmierne odpúšťanie a milosť Boha voči všetkým hriešnikom, čo sa kajajú. Ale v dnešnom Evanjeliu na tretej nedeli sa nám pripomína iná pravda a to, že je možné odmietnuť Boha a odvrátiť sa od Neha do pekla.

Kresťan má iba dve posledné alternatívy – nebo, alebo peklo. Cirkev očakáva posledné dovŕšenie konca, ktoré je v gréckej svätotočvskej literatúre nazvané apokatastatis alebo „obnovenie“, keď sa vráti Christos v sláve súdiť živých a mŕtvych. Tento konečný apokatastatis zahrňuje aj vykúpenie a oslávenie hmoty. V Posledný deň vstanú spravodliví z hrobov a budú ešte raz spojení s telom – nie telom takým, ako máme teraz, ale telom, ktoré bude premenené a duchovné, v ktorom sa prejaví vnútorná svätosť navonok. Ale nepremení sa len ľudské telo, ale aj celý materiálny svet – Boh stvorí nové nebo a novú zem.

Drahí bratia a sestry, uvedomme si, že tak, ako existuje nebo, tak existuje aj peklo, nie je to žiaden strašiak ani výmysel. V posledných rokoch mnoho kresťanov si, žiaľ, začalo myslieť, že idea pekla je nezlúčiteľná s vierou v milujúceho Boha. No keby sme popierali peklo, vyvolalo by to smutný a nebezpečný zmätok v našej mysli. Nakoľko je pravda, že Boh nás miluje nekonečnou láskou, je tiež pravda, že nám dal slobodnú vôľu. A keďže máme slobodnú vôľu, môžeme odmietnuť Boha. A tak, ako existuje slobodná vôľa, existuje aj peklo, pretože peklo nie je ničím iným než odmietnutím Boha. Ak popierame peklo, popierame aj slobodnú vôľu. **„Nikto nie je taký dobrý a plný ľútosťi ako Boh“**, napísal ešte v 5. storočí sv. Marek Mních zvaný tiež Pustovník. Boh nás nebude nútiť, aby sme Ho milovali, pretože **láska už nie je láskou, ak nie je slobodná.**

No vrátim sa ešte k pekle, peklo nie je tak miestom, kde Boh väzní človeka, ako skôr miestom, ktoré si človek pri zneužití vlastnej slobodnej vôle sám zvolí. Ale ani v pekle nie sú hriešnici zbavení Božej lásky, ale iba podľa ich vlastného výberu prežívajú ako utrpenie to, čo svätí prežívajú ako radosť. **„Božia láska bude neznesiteľným mučením pre tých, ktorí ju nenašli v sebe“**, píše Vladimír Lossky vo svojej Mystickej teológii východnej Cirkvi.

Preto je heretické hovoriť, že všetci ľudia musia byť spasení, lebo by to znamenalo popieranie slobodnej vôle. Ale na druhej strane môžeme dúfať, že všetci môžu byť spasení. Kým príde Posledný deň, o ktorom sme dnes počuli, nesmieme zúfať nad spásou iného človeka, ale musíme túžiť a modliť sa za spásu každého bez výnimky. Nikoho nesmieme vylučovať z našich modlitieb! Sv. Izák Sýrsky hovorí, že milostivé srdce je také, ktoré horí láskou k celému stvoreniu, k ľuďom, ku vtákom, k šelmám, ku všetkým tvorom.

Amen!

2. kázeň

Drahí bratia a sestry v Christu,

dnešná 1. nedeľa veľkého pôstu sa nazýva oslavou svätého Pravoslávia, teda oslavou svätej Pravoslávnej Cirkvi, a preto by som dnes chcel hovoriť práve o nej.

Svätá Cirkev, ktorú založil náš Spasiteľ, vyrástla z malej rodiny prvých kresťanov v ohromnú, ani v miliónoch nespočítateľnú svätú rodinu.

Čím je pre nás Cirkev? Ona je našou matkou, ktorá nás pevne a s láskou objíma

vo svojom materinskom náručí, tak ako holubica prikrýva krídlami a zohrieva svoje mláďatá. Každého z nás telesne porodila jeho matka. Cirkev, ako naša duchovná matka, porodila každého z nás duchovne vo svätej Tajine Krstu. Krst je naším duchovným zrodom; Krst je tou bránou, ktorou vchádzame pod ochranu svätej Cirkvi a stávame sa jej dieťkami a dieťkami nášho spoločného Nebeského Otca. Matka kŕmi svoje dieťa spočiatku

mliekom, neskoršie, keď rastie, pridáva ostatné pokrmy. Naša matka Cirkev nás všetkých živý duchovným pokrmom: svojimi modlitbami, svojim požehnaním,

spasiteľnými darmi Svätého Ducha, svätými sviatosťami Božského Tela a Krvi Christovej, káže a hlása nám slovo Božie, každému poskytuje pokrm, ktorý zodpovedá jeho rozumu a srdcu. Dieťa aj starec, učenec aj prostý človek, hriešnik aj svätec – každý zaháňa svoj hlad a smäd týmto pokrmom.

Naša matka Cirkev vo všetkých tých ponaučeniach, ktoré nám dáva pri bohoslužbách, svojim bohatstvom diel svätých otcov a učiteľov, celým svojim spôsobom života, svojimi prikázaniami nás učí žiť životom dôstojným pre kresťana a vedie nás k večnému spaseniu. Tých, ktorí sa dopustili hriechu, vyzýva Cirkev k pokániu; u hriešnikov budí svedomie; hriešnikov, ktorí sa kajajú, odvracia od zúfalstva a vlieva do nich nádej na Božie milosrdenstvo. Cirkev ako ozajstná matka nás vedie po celej ceste nášho pozemského života. Dokonca ani keď zomrieme, nevyjdeme spod ochrany svätej pravoslávnej Cirkvi. Prejdeme iba z Cirkvi pozemskej do Cirkvi nebeskej. Nebeskú Cirkev tvoria všetci svätí a duše všetkých verných Christových dietok. S nimi sme neprestajne spojení v našich modlitbách. Ku svätým sa modlíme ako ku svojim orodovníkom pred Božou tvárou a za našich blízkych zomrelých sa modlíme za ich spokojné odpočinutie. A keď zomrieme aj my a spojíme sa s nebeskou Cirkvou, budeme so šťastím pozorovať modlitby pozemskej Cirkvi za nás. No nezabúdajme, že musíme byť hodní toho, aby sme vošli do tejto nebeskej Cirkvi, musíme žiť ako ozajstné kresťanské dietky verné pozemskej Cirkvi. Potom naše šťastie v lone Cirkvi bude nekonečné...

Drahí bratia a sestry, verím, že dnes tak, ako po iné nedele sme sem neprišli ako obyčajní ľudia iba zo zvedavosti, pozrieť sa na priebeh svätej Liturgie a výzdobu, ale prišli sme sem preto, aby sme sa všetci zúčastnili na spoločnej modlitbe, pociťujúc na sebe účinky žehnajúcej Cirkvi. Verím, že sme sem prišli ako do rodného domu svojho nebeského Otca, Ktorý nám pripravil duchovnú hostinu. Práve tu počas bohoslužieb pociťujeme to veľké šťastie, že patríme k svätej Cirkvi, k tejto veľkej rodine. Zostaňme verní našej matke až do smrti. Milujme ju horúcou a oddanou láskou, počúvajme jej prikázania, učenia a hlas.

Svätý Ján Zlatoústý vravel svojim duchovným deťom, že nech **každý vychádza po bohoslužbách z Božieho chrámu lepší, než aký vošiel dnu**. To isté prajem i ja vám. Amen!

diakon Ján Tomáš

Dieťa

S týmto pôstom sa mi spája aj veselý zážitok a rada by som vám o ňom napísala.

Hneď ráno v prvý deň Veľkého pôstu som sa pomodlila a spravila tri zemné poklony. Moja šestnásťmesačná dcérka na mňa pozerala so zatajeným dychom a keď som prestala, začala mi hlavu tlačiť k zemi, aby som pokračovala. Potom začala skúšať zemné poklony ona sama. Hlávku spúšťala na zem bez toho, aby si klakla. Bol to nádherný pohľad a v srdci som pocítila nesmiernu radosť. Radosť z toho, že dieťa, ktoré sme dostali ako dar od Boha, sa pomaličky začína priučiť duchovným veciam. Nič to, že všetkému ešte nerozumie, časom to pochopí a veci, ktoré bude vidieť u svojich rodičov, budú pre ňu prirodzené.

*Pochopila som, že to je úloha nás rodičov, viesť svoje deti po tej správnej ceste. Prebúdzat ich vedomie a ony nás časom začnú nenásilne napodobňovať. Už od malička sa svojou neobratnou rúčkou budú snažiť na seba klásť znamenie kríža. Začnú šepkať slová modlitby a tak sa vytvorí ich prvé modlitebné spoločenstvo s Bohom. Dieťa postupne prenikne do tajov Cirkvi... a pochopia, že **Cirkev je Božia sláva.***

Mnohí by namietali a čo ich vzdelanie, materiálne zabezpečenie??? Viem, ani na to netreba zabúdať, ale nie je to v žiadnom prípade prvoradá. Prvoradá je kresťanská výchova! Čo z toho, že vychováme inžiniera alebo doktora, keď jeho srdce bude ďaleko od Boha? Čo z toho, že dieťa síce materiálne zabezpečíme, no v našej starobe nám nebude oporou?! Radšej nás pošle do starobinca, namiesto toho, aby sa o nás v prípade potreby postaralo. Učme svoje deti žiť podľa Božích prikázaní, učme ich ctiť si rodičov a starších, učme ich milovať Cirkev, privádzajme ich do chrámu a na sväté Prijímanie. Nebudeme toho ľutovať! Dieťa nám to stonásobne odplatí. Pretože to, čo dieťa zažije v detstve, to mu zostane na celý život. Veľa svätých prikladalo najväčší význam práve tomu, čo zažili v detstve. S láskou rozprávali o tom, ako im rodičia čítali Sväté Písmo a životy svätých, privádzali do chrámu, kde počúvali Liturgie a pravidelne prijímali Sväté Dary.

Svätý Ján Zlatouсты, učiteľ Cirkvi, o výchove detí

Položme pevné základy

„Ak rodičia položia pevné základy pod budovu (výchovu), budú mať veľkú odmenu: A za nedbalosť vystavia sa trestu.“

Dobrá výchova detí je začiatkom tvojej spásy

„Povedz mi, koľko je starostlivosti v tom, že Boh aj prikázal rodičom milovať svoje deti, aj určil stupeň tejto lásky a znovu stanovil odmenu za výchovu týchto detí? A že odmena za to všetko je určená nielen mužom, ale aj ženám, počúvaj ako Písmo na mnohých miestach hovorí o jedných, i o druhých, a týmto ženám nie menej ako mužom. Keď Pavol povedal: „Žena zvedená dopustila sa priestupku“, dodal: „Bude však spasená rodením dieťaťa“. (1. list Timotejovi 2,14). To znamená, netráp sa: Toľko škody neutrpíš z chorôb a námahy, koľko získaš, ak chceš, z úžitku výchovy detí, nachádzajúc v nej podnet k dobrým skutkom. Lebo ak deti narodené od teba získajú patričnú výchovu a tvojou starostlivosťou budú poučné v cnosti, toto bude začiatkom a základom tvojej spásy a okrem odmeny za vlastné dobré skutky získaš veľkú odmenu aj za ich výchovu.“

Teba som určil za jeho učiteľa, vodcu, opatrovateľa

„Či neusídlil som, povie Boh, tvojho syna s tebou od začiatku? Či som neurčil teba za jeho učiteľa, vodcu, opatrovateľa a predstaveného? Či som nevlozil do tvojich rúk všetku moc nad ním? V útlom veku som nariadil formovať ho a viesť: Aké môžeš dať ospravedlnenie, ak si nevnímaš jeho neposlušnosť? Čo na to povieš? Či azda to, že je nespútaný a tvrdohlavý? Toto bolo treba predvídať ešte na počiatku, keď sa ešte dal krotiť a bol veľmi mladý a pritom krotiť dôkladne, priúčať potrebnému, napravovať, kárať jeho duševné choroby.“

Najprv učme svoje deti

„Lebo ten, kto nemohol naučiť svoje deti, ako môže byť učiteľom iných? Kto nedbá o svoje deti, ako sa taký môže starať o cudzie?“

Učiteľ je lekárom duši

„Kto nevie, ako treba učiť zdravú náuku, nech je ďaleko od učiteľského trónu, lebo učiteľ je lekárom duší.“

Vy sami deti prežehnajte

„Od najútlejšieho veku ochraňujte deti duchovnými zbraňami a učte ich spečatovať krížom svoje čelo, a skôr než budú sami schopní toto konať svojou rukou, vy sami na nich zobrazujte kríž.“

Cez Bibliu hovorí Boh s dušou

„Nemyslíte si, že čítanie Biblie bude pre deti úplne nepochopiteľné a bez úžitku, už pohľad na túto knihu často odníma ochotu k hriechu a samotným čítaním získava sa veľké posvätenie. Horlivým čítaním Svätého Písma sa duša, akoby vovádzaná do najvnútornejšej svätyne, očisťuje a stáva sa lepšou, lebo cez tieto Písma hovorí s ňou sám Boh.“

Ak syn číta Písmo, je to aj na tvoj úžitok

„Od detstva vychovávajú syna v napomínaní a učení Pánovom. Nemysli si, že počúvanie Božích Písem bolo by pre neho čímsi zbytočným. Tam počuje predovšetkým: „Cti svojho otca i matku“, slová zamerané na tvoj úžitok.“

Rady ďalších duchovníkov o výchove detí

Kde je ozajstné miesto matky?

„Ak je matka doma, tak aj srdce je na svojom mieste“. (A. Strižev)

Dieťaťu hovor pri modlitbe

Starec Porfýrios vravieval: „Nenaliehajte na svoje deti. To, čo im chceš povedať, hovor to pri modlitbe. Deti nepočúvajú sluchom, ale len keď prichádza Božia milosť, ktorá ich osvecuje a vtedy počúvajú všetko, čo im povieme. Táto tvoja modlitba bude ako duchovné pohladenie, ktoré deti objíma a to deti priťahuje... Ako vidíš, niekedy sa ich snažíme pohladať a ony sa stavajú na odpor. Avšak tomuto duchovnému pohladeniu sa nikdy nepostavia na odpor.“

Nie je mládenec rovný mužovi

Svätý Epifanij Cyperský: „Otec, želajúc si naučiť deti, vedie ich výučbu postupne, koordinujúc ju s každým vekom: malé dieťa neučí s mladíkom a rovnako neučí mladíka so starším chlapcom a takisto neučí staršieho chlapca s dospelým mužom.“

Otec, ktorý umŕtvuje hriechy svojich detí, je ako Abrahám

Svätý Augustín: „Možno azda povedať, že miluješ svoje deti, keď im všetko dovoľuješ pre ich potešenie? Nie! Len vtedy budeš ozaj ľúbiť svoje deti, keď im začneš uprednostňovať Isusa Christa a milovať ich v ňom, kto tebe dal ich milovať. Ty si kresťan, keď počuješ, že ony zlorečia, a ty mlčíš? Ty sa nechceš prejaviť ako otec, pripravený zriecť sa svojich detí vtedy, keď podobne ako Abrahám, máš ich priniesť na obeť! Pretože otec, umŕtvujúci hriechy svojich detí, prináša takú obeť, akú priniesol Abrahám.“

Božie slovo od samej kolísky

Svätý Gregor Teológ: „...moja dojka už do samej kolísky začala ma živiť Božím slovom a neustala až do konca svojej starostlivosti o môj detský vek.“

Bohu sa ako dar musí dávať to, čo je najčistejšie ***(starec Paisij)***

Raz som sa v našom chráme veľmi zarmútil. Zarmútil som sa, ako som videl, aká je malá sviečka, ktorú zapalujete na svätom prestole. Vo svojom chráme nestaviam tak malé sviečky dokonca ani na podsvietnik pred ikonostasom; považujem to za neúctivosť.

- *Starče, ale veď sa hovorí, že sviečky musia dohorieť celé (až do konca).*
- *Áno, nech dohoria celé, ale dôležité je, kde dohoria. Je rozdiel medzi tým, keď dohoria na podsvietniku, kam stavajú sviečky svetskí ľudia, alebo dohoria na svätom prestole či žertveníku. Zapalovať v oltári polovičnú sviečku sa nehodí; ide o neúctu. A to isté je aj na lustrí – aj*

keby tam boli sviečky ešte dostatočne veľké, že by tam vydržali horieť až do konca služby, nie je to dôvod ich tam nechávať – v prípade, že sú malé, vždy ich vymeňte. A na vchode pri Božskej Liturgii, malom i veľkom, vždy používajte veľkú sviečku, pretože symbolizuje ctihodného predchodcu (sv. Jána Krstiteľa). Niekde, aby ušetrili, dokonca zhasínajú lampády. Avšak pritom nechápu, že tam, kde je úcta k Bohu, tam Boh posiela veľké požehnanie. Taktiež používať pri panychíde tenké sviečky, ktoré sa podobajú nitkám namočeným do vosku, je prejavom neúcty. Také sviečky je hanba dávať ľuďom.

- *Starče, a čo sestry? Môžu vo svojich kéliach páliť sviečky koľko chcú?*

- *Nech zapalujú, aby diabol zhorel. Ved' je to on, kto podpaľuje celý svet. Ďalej, keď zapalujú sviečku tak, aby to malo zmysel, musí to doprevádzať modlitba.*
- *Velikým dielom je odovzdať sa Bohu! Jeme sladké plody, jeme med a ako obeť Bohu prinášame vosk, lenže i ten často zmiešavame s parafínom. Ak Bohu z vďačnosti za Jeho štedré a bohaté dary prinášame len voskovú sviečku, tak prečo sa na nej dopúšťame ešte podvodu? Čo potom, keby Boh chcel, aby sme mu priniesli med?! Viem si predstaviť, čo všetko by sme vtedy robili! Ako obeť by sme mu prinášali nejakú medovú šťavu, alebo trošku vodičky s cukrom.*

A potom nás má Boh brať vážne! Šetriť je možné na všetkom, len nie na službe Bohu. Bohu je potrebné prinášať to najčistejšie a to najlepšie.

- *Starče, ľudia nie úplne presne chápu, prečo by pálenie parafínových sviečok malo byť prejavom neúcty.*
- *Povedzte im teda: „Ak v chráme zapalujete parafínové sviečky, tak tým škodíte vášmu zdraviu.“ Vtedy sa trochu zamyslia. A v prípade, že sa jedná o chrám malinký (a ak v ňom používajú také neprirodzené lacné chemické sviečky), tak sa môžu začať dusiť! Lepšie je zapáliť jednu malinkú sviečku, ale z čistého vosku, než zdraviu škodlivú veľkú parafínovú sviečku. Navyiac sa niektorí kvôli tomu necítia dobre a v chráme omdlievajú. Malinký chrám a stále v ňom plápolá tento parafín!...*

Keby však išlo len o to... Ešte k tomu všetkému dokonca chcú nalievať do lampád olej, ktorý sa nehodí používať do jedla. Kam sa to už ľudia dostali! V Starom zákone sa píše, že olej, ktorý sa používal v chráme, sa musel pripravovať z olív, natrhávaných zo stromov, a nie z tých, ktoré spadli na zem.

Potrebuje snád' Boh olivy a kadidlo? Vôbec, ale dojíma Ho to, že tento dar je vyjadrením vďačnosti a lásky človeka k Nemu. Na Sinaji na mňa učinilo dojem toto: Beduíni nemajú úbožiaci nič, čo by darovali (Bohu). Z toho dôvodu robia

toto: zoberú kameň, ktorý je trochu odlišný od iných veľmi malinkých, alebo nájdú niekde dva – tri lístky, kladú to na kameň, do ktorého Mojžiš udrel a tiekla z neho voda, a tak svoj dar nechávajú tam. A matky, ktoré koja, tak idú tam k tomu kameňu a uronia (na tento kameň) niekoľko kvapiek svojho mlieka s myšlienkou: „Kiež by mi Boh dal mlieko na kŕmenie svojich detí.“ Pozri, akú majú vďačnosť Bohu. Nie je to nič bezvýznamné. A čo robíme my? ...

- Títo ľudia nás budú súdiť. Tam na kameň ukladajú drevka, lístky, kameňky... Boh to potrebuje? Nie, nepotrebuje, ale Boh pomáha, keď vidí dobré srdce a dobré rozpoloženie.

Sv. Patrik: „Krik červenej zveri“

Autorom tohto hymnu je sv. Patrik (390 – 461), horúci vyznavač Svätej Trojice na írskom ostrove. Jeho oddanosť Svätej Trojici bola tak zrejmá, že sa jeho atribútom a nakoniec znakom celého Írska stal trojlístok. Práve túto rastlinu formálne nevzdelaný misionár používal, aby vysvetlil základnú dogmu kresťanstva: že Boh je Jeden i Traja. Zbožným kresťanom sa Patrik stal, keď bol ako mladík unesený pirátmi a niekoľko rokov prežil v zajatí. Nasledujúci text vznikol ako

modlitba, keď svätému Patrikovi hrozilo iné nebezpečenstvo: Kráľ Laoghaire mu nastavil úklady, aby nemohol pokračovať vo svojej misijnej ceste do Tary. Číhajúcim sa naraz zdalo, že Patrik a jeho sprievod sú červenou zverou a nechali ich prejsť. Odtiaľ má hymnus tiež svoje pomenovanie.

Povstávam dnes
skrže mohutnú silu,
skrže vzývanie Trojice,
skrže vieru v trojitosť,
skrže vyznanie jedinosti
Stvoriteľa.
Povstávam dnes

skrže Christovo narodenie i Jeho krst,
skrže Jeho ukrižovanie i pochovanie,
skrže Jeho zmŕtvychvstanie i
nanebovstúpenie,
skrže Jeho návrat pri poslednom súde.
Povstávam dnes
skrže lásku cherubínov,

poslušnosť anjelov,
poslušnosť archanjelov,
nadej na odplatu pri zmŕtvychvstaní.
Skrze modlitby patriarchov,
skrze veštby prorokov,
skrze vieru vyznávačov,
skrze nevinnosť svätých panien,
skrze skutky spravodlivých.
Povstávam dnes
skrze nebesá,
svetlo slnka,
lesk mesiaca,
žiaru ohňa,
padanie bleskov,
svit vetra,
hĺbku mora,
pevnosť zeme,
tvrdosť skál.

Povstávam dnes
skrze Boha, len ma riad'.
Božia sila, udržuj ma,
Božie oko, hľad' za mňa,
Božie ucho, počúvaj za mňa,
Božie slovo, hovor za mňa,
Božia ruka, chráň ma,
Božia cesta, prestieraj sa predo mnou,
Boží štít, zatieňuj ma,
Božie vojsko, chráň ma
pred nástrahami diabolskými,
pred pokušením hriechu,
pred zvodmi telesnými,
pred každým, kto ma ohrozuje, buď
blízko, či ďaleko,
buď sám, či v dave.

Vzývam dnes všetky oné mocnosti na
ochranu
pred týmto zlom,
pred každou ukrutnou a neľútostnou

mocou,
čo mi ohrozuje telo i dušu,
pred zaklínaním falošných prorokov,
pred ťažobnými zákonmi pohanov,
pred falošnými zákonmi bludárov,
pred umením modloslužobníkov,
pred zariekaním žien a kovarov a
druidov,
pred všetkou vedou, ktorá hubí telo i
dušu.

Christos, ochraňuj ma dnes
pred jedom, pred ohňom,
pred vodou,
pred ranami,
aby sa mi dostalo štedrej odplaty.
Christos, buď so mnou,
Christos, predo mnou,
Christos, za mnou,
Christos, buď vo mne,
Christos, podo mnou,
Christos, nado mnou.
Christos, buď mi po pravici,
Christos, po ľavici,
Christos, buď, kde si idem ľahnúť',
Christos, kde sedím,
Christos, kde povstávam.
Christos, buď v srdci každého, kto o
mne prehovorí,
Christos, buď v každom oku, ktoré ma
uvidí,
Christos, buď v každom uchu, ktoré ma
počuje.
Povstávam dnes
skrze mohutnú silu,
skrze vzývanie Trojice,
skrze vieru v trojitosť',
skrze vyznanie jedinosti
Stvoriteľa.

Svätý Ján Damaský: „Pravoslávie je prameňom viery, života a spásy.“

Napísali ste nám...

Zamyslenie

Von je krásne. Som sama doma. Užívam si slniečka, prírody, života. Milujem ten pokoj a svetlo. Slnko je úžasná energia. Všetko je hneď inak, keď svieti. Žiari, hreje, posilňuje. Tak ako Christos – naše Svetlo sveta. Preto sa Bazil' Veľký nebál použiť slnko ako príklad trojjediného Boha. Je to ten najprirodzenejší

a najgeniálnejší príklad žitia nad priestor a čas.

Chcem byť čistý

Keď ostávam doma sama, mám dost' času premýšľať. Chodím po dome, upratujem a premýšľam. Nepustím si rádio, ani cédečko, ani telku. Počúvam iba ticho a seba. Vynárajú sa mi všetky moje pocity, myšlienky, nápady. Dýcham život, ktorý ma obklopuje, ten, ktorý žijem. Uvedomujem si, že ma to stále ťahá k modlitbe. Každá jedna myšlienka, či pocit. Modlitba ako spôsob očisty, spovede, života. Celý život chcem cítiť, že som čistá a moja duša ľahučká ako pierko. Chcem byť čistá, preto „...*umy ma, Hospodin, a belšia budem ako sneh.*“

Jednoducho sa opri!

Život nie je malina, ale je chutné nejakú zjesť.

Život nie je jednoduchý, ale je príjemné si ho zjednodušiť.

Život nie je vždy nádherný, ale čo by sme dali za to, keby bol.

Čo by sme dali za to, keby v tom našom bol niekto, o koho sa dá oprieť.

A čo tak oprieť sa o Neho...

Elena Nemčíková

Pravoslávie verí, že jeho sila a nepremožiteľnosť je vo vernosti Christa

Básnické okienko

Kto je pravoslávny...?

Pravoslávny je ako krištáľová váza,
aj keď jemná,
no to len tak zdá sa.

Sú v nej vryté rôzne vzory,
tak ako bôľ, ktorý bolí.

Je známe, že je vzácna,
tak ako viera,
ktorá je vec pracná.

Pravoslávny by mal byť ako skala,
v učení, v dogmách,
na ktorých je budovaná.
I v živote každodennom,
nech toto je jeho menom.

A to nielen Peter,
veď na všetkých nás je jeden meter.

Pravoslávny je ako drevo,
formuje sa rôznym smerom.

Má naň vplyv slnko, vietor, dážď,
tak ako láska, modlitba a pôst.

Vie byť tvrdé a mäkké súčasne,
tak ako sila a pokora, čo ostane.

Pravoslávny je ako lampáda,
čo pred ikonou horí,
tak aj človek je zrnkom v mori.
Na Boží obraz stvorený,
len pomocou modlitieb sa nemení.

Pravoslávny môže byť myro,
no nestačí len voňať a tváriť sa milo.
To skôr duchovnosť hľadať,
a v nie v hriechu upadať.

Pravoslávny je ako víno,
čo na Krv s Telom sa v čaši menia
bez ohľadu na prenasledovania.

Cez pokánie hriech odstráni
a tým na cestu pravú nás postaví.

Pravoslávny je ako oheň

generáciami nesená pochodeň.

Len raz v roku nepáli,
ten tebou nám darovaný.

Očisti pravdu od nepravosti,
je na nás, na ktorom sme rózcestí.

Pravoslávny je ako voda,
čo v Jordáne bola
a teraz je u nás doma.

Je číra a posväcuje,
pomáha a ochraňuje.

Pravoslávny by mal byť zvon,
ktorého zvuk ďaleko znie
a on na prosbu o pomoc nepovie nie.
Namiesto rečí, nech hovoria skutky,
potichu v ústraní a v rukách sú
čotky.

Svätá Trojica

Bože, spadol si mi priamo z neba
do srdca
a ja našla som svojho strateného Otca.

Spoznala som aj Tvojho Syna,
Isusa Christa,
a bola som si vierou istá.

Pravoslávny a kadidlo?

Ideálny stav,
keď v chráme modlitbu odriekam.

Za seba, rodinu, známych –
neznámych,

chorých i pre vieru
prenasledovaných.

Ja hovorím: sláva Bohu!

Ak nájdeme ešte jednu takú nohu.

Aspoň jednu dušu,

čo pre Boha horí.

Vtedy nie sme sami

v tomto hriešnom mori.

Nech aspoň po jednej na každej
farnosti

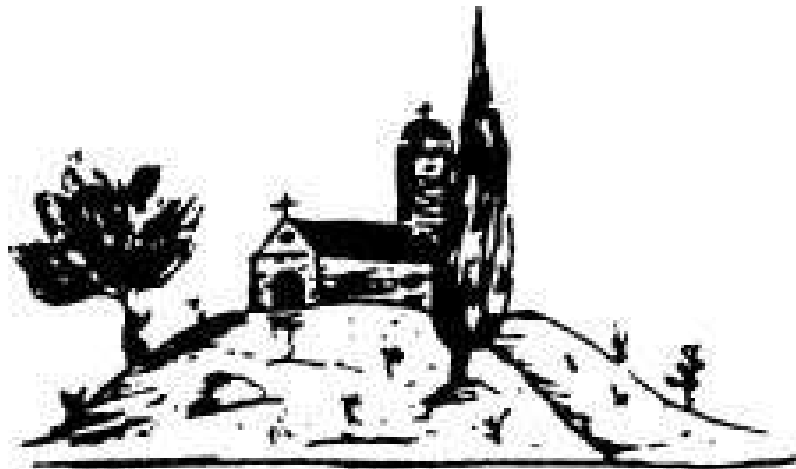
ukazuje nám cestu pravosti.

Duch Svätý ma pevne držal za ruku,
ponúkol mi celoživotnú záruku
bez úroku.

Svätá Trojica,
vd'aka Tvojej nekonečnej milosti
som pocítila veľa šťastia a radosti...

OZNAM

Pravoslávna Cirkev oznamuje všetkým, že sväté Liturgie sa v Banskej Bystrici a vo Zvolene konajú striedavo: jednu nedeľu v Banskej Bystrici v náhradných priestoroch v Agentúre sociálnych služieb na Ulici 9. mája č. 74 (bývalé detské jasle) so začiatkom o 9:30 hodine. Ďalšiu nedeľu vo Zvolene v kaplnke zvolenského zámku o 10 hodine. Ďalej vám oznamujeme, že sa vo vojenskej kaplnke vo Zvolene slúžia sviatočné večerne, utrene a sväté Liturgie. Podrobnejšie informácie dostanete na telefónnom čísle: 0903 170 583. Tešíme sa na vašu účasť. Christos medzi nami!

SVETLO PRAVOSLÁVIA – spoločensko – duchovný občasník

Zodpovedná:

Redaktorka: Mgr. Jana Tomášová, Jesenského 16, 974 01 Banská Bystrica, e-mail: jankasom@szm.sk

